

Landets kommuner

Deres ref.:
Vår ref.: 21/4723-1
Saksbehandler: Sigrid Skattebo
Dato: 10.02.2021

Helsedirektoratets dialog med bruker- og pårørendeorganisasjoner om koronasituasjonen

Gjennom regelmessig dialog med et bredt spekter av bruker- og pårørendeorganisasjoner får Helsedirektoratet viktig informasjon om hvordan tiltakene for å begrense smitten påvirker sårbare grupper og deres pårørende, konkrete utfordringer og bekymringer, og forslag til tiltak. Vi bruker innspillene i vårt følge-med-arbeid, i utviklingen av faglige råd og i våre informasjonskampanjer.

Med dette nyhetsbrevet vil Helsedirektoratet fortelle om noen av de viktige tilbakemeldingene som vi får i koronadialogmøtene med bruker- og pårørendeorganisasjonene. Dette brevet reflekterer innspill vi har fått i november/desember 2020 og januar 2021.

Tegn til ny utvikling i noen rusmiljøer

Bruker- og pårørendeorganisasjonene rapporterer om

- økt bruk av alkohol og rus i "tunge/belastede" miljøer, og det er mer aggressivitet og vold
- at de åpne russcenene vokser i antall, det meldes om at man ser andre folk i sine miljøer enn tidligere, og det er bekymring for økt tilsig av unge
- mye rusbruk av "alt mulig" av piller mm i ungdomsmiljøer som ikke er en del av de vanlige rusmiljøene
- pasienter som kommer ut fra døgntil behandling har større behov for oppfølging nå enn de hadde tidligere, og det er behov for at kommunene er mer påkoblet med tettere oppfølging

Barn, unge og unge voksne

Bruker- og pårørendeorganisasjonene rapporterer om at

- psykiske utfordringer har økt markant blant barn, ungdom og studenter, også alvorlige forhold som selvmordstanker, tung depresjon og angst
- mange er ensomme og isolerte pga. at fritidstilbud er lagt ned, og rus og spillavhengighet øker
- mange får ikke den (spesial)undervisningen de har til vanlig, de sliter med å følge digital undervisning, og står i fare for å miste progresjon
- mange barn og unge har opplevd mer vold og overgrep i nedstengningsperioder
- mange med funksjonsnedsettelse har opplevd forverring i funksjonsnivå og helsesituasjon på grunn av redusert tilbud om behandling, terapi og trening

Pårørende

Bruker- og pårørendeorganisasjonene er bekymret for at pårørende som over lang tid har vært hardt belastet selv vil få store helseplager både fysisk og psykisk.

- Det meldes om bekymring for pårørende som bor sammen med pleietrengende eller demente ektefeller eller familiemedlemmer. Pårørende melder om ensomhet og utfordringer med å vite hvor de skal henvende seg når de selv eller den de er pårørende til, trenger hjelp.
- Det samme gjelder for pårørende til pasienter innen psykisk helse og rus, som opplever ytterligere belastninger pga. nedstengning/reduisert helsetilbud som medfører at «brukeren» kan ha blitt dårligere.

Besøksrestriksjoner

Bruker- og pårørendeorganisasjonene har gjentatte ganger gjort Helsedirektoratet oppmerksom på utfordringer knyttet til besøksrestriksjoner i helse- og omsorgsinstitusjoner og omsorgsboliger. De melder om ulik praktisering av smittevernstiltak over hele landet, og ulik etterlevelse av rådene i den nasjonale koronaveilederen.

Inspirasjon og eksempler på gode tiltak

Bruker- og pårørendeorganisasjonene oppfordrer til samarbeid rundt omkring i landets kommuner, og nevner som et godt eksempel samarbeidet mellom Kristiansand kommune og brukerorganisasjonene: "Det er en kjempeviktig arena hvor vi hver uke oppdaterer hverandre, og samarbeider ang. utfordringer. Oppdateres på tilbud, matutlevering, oppdatering fra kommuneoverlege og annen viktig informasjon innen psykisk helse og rus" (fra A-larm).

Andre eksempler på positive tiltak til inspirasjon:

- Kommunale dagtilbud som er stengt ringer opp og har jevnlig kontakt med brukere og pårørende
- Ansatte ved kommunale dagtilbud møter brukere utendørs for å gå tur eller ta en kaffe
- Fastleger ringer sårbare pasienter

Bruker- og pårørendeorganisasjonene håper flere kommuner følger nevnte eksempler eller finner egne tiltak for å ivareta brukere av tjenestene og deres pårørende.

Helsedirektoratet setter stor pris på den regelmessige dialogen med bruker- og pårørendeorganisasjonene som bidrar til en bedre forståelse av de berørte gruppenes faktiske situasjon slik de opplever det selv.

Vennlig hilsen

Bjørn Guldvog e.f.
direktør

Linda Granlund
direktør

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
Landets statsforvaltere

Vedlegg:

Redaksjonsgruppe for nyhetsbrevet:

Berit Larsen, FFO; Haakon Steen, Mental Helse; Anita Vatland, Pårørendealliansen

Fra Helsedirektoratet: Line Eikenes Langsholt, Tove Ringerike, Karin Yan Kallevik

Oversikt over bruker- og pårørendeorganisasjoner som Helsedirektoratet har regelmessige dialogmøter med om CoVid-19 pandemien

Psykisk Helse (organisasjoner i Helsedirektoratets BrukerROP)

ADHD Norge

Hvite Ørn

LEVE Landsforeningen for etterlatte etter selvmord

LMSO Landsforeningen mot seksuelle overgrep

LPP Landsforeningen for pårørende innen psykisk helse

Mental Helse

Mental Helse Ungdom

Spillavhengighet Norge

Spiseforstyrrelsesforeningen

WSO We shall overcome

Rus (organisasjoner representert i Helsedirektoratets BrukerROP)

A-larm

BAR Barn av rusavhengige

FHN Forening for human narkotikapolitikk

Ivareta – pårørende rus

Marborg

ProLARnett

RIO Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon

FFO (84 organisasjoner) (Funksjonshemmede fellesorganisasjon)

Generalsekretær Lilly Ann Elvestad

Seniorrådgiver Arnfinn Aarnes

Interessepolitisk leder Berit Therese Larsen

Pårørende

Pårørendealliansen

Brukerrådet

Unge funksjonshemmede

Rådet for innvandrersorganisasjoner i Oslo (2 plasser)

Kreftforeningen

Nasjonalforeningen for folkehelse

Organisasjonen voksne for barn

Pensjonistforbundet

Landsforeningen mot seksuelle overgrep (BrukerRop)

Foreningen for Human Narkotikapolitikk (BrukerRop)

Pårørendealliansen

Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (FFO)

Norsk epilepsiforbund (FFO)

Foreningen for hjertesyrke barn (FFO)

Astma og allergiforbundet, samt samisk befolkning (FFO)

FFO sentraladministrasjon

Pasient- og brukerombudene (observatør)